

Proiect Finanțat de
Uniunea Europeană

**Proiectul "Renașterea meșteșugurilor populare
autentice – moștenire culturală comună ca punct
focal pentru dezvoltarea economică și turistică
durabilă"- 2SOFT/2.1/113**

MD-4101, str. Ștefan cel Mare și Sfânt, 12, or. Cimișlia, Republica Moldova, Tel/Fax: +241 26286, E-mail: crafts.proiect@gmail.com

Informație privind implementarea proiectului CRAFTs

***"Renașterea meșteșugurilor populare autentice – moștenire culturală comună ca punct focal
pentru dezvoltarea economică și turistică durabilă"- 2SOFT/2.1/113***

Moldova, de-o parte și de alta a Prutului, este locul care păstrează amintirea secolelor, colțul pitoresc al Europei cu numeroase locuri frumoase, monumente istorice, arheologice și culturale. Patrimoniul cultural al acestor locuri a fost format de numeroase culturi, iar pe parcursul veacurilor meșteșugurile au suferit transformări dependente de curentele culturale și dezvoltarea științifică. Meșteșugurile reprezintă o parte a identității noastre naționale, care menține vie legătura spirituală cu generațiile anterioare. Cea mai bună modalitate de a proteja acest sector important al economiei și al exprimării culturale este abordarea activității de meșteșugărit ca pe o activitate de antreprenoriat prin dezvoltarea competențelor antreprenoriale și de marketing ale meșterilor populari.

În acest context, Agenția de Dezvoltare Regională Sud din Republica Moldova în parteneriat cu Asociația „ART – Meșteșugurile Prutului” din Iași, România au implementat proiectul "Renașterea meșteșugurilor

populare autentice – moștenire culturală comună ca punct focal pentru dezvoltarea economică și turistică durabilă”, finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul Instrumentului de Vecinătate (ENI) în cadrul Programului Operațional Comun România – Republica Moldova 2014–2020. Proiectul și-a propus să consolideze cooperarea în sectorul meșteșugăresc prin crearea unui cadru în transferul de cunoștințe și experiență între ambele țări, cu un accent special pe îmbunătățirea potențialului turistic de menținere a tradițiilor în viață. În plus, încurajarea transferului se bazează pe o abordare triplă: între țările proiectului, între partenerii proiectului și între experți și formatori în domeniu.

Obiectiv general: Îmbunătățirea potențialului turistic din regiunea de sud a zonei transfrontaliere cu o nouă activitate economică, legată de meșteșugurile tradiționale, ca modalitate de creștere a veniturilor din activitățile turistice și de păstrare a codului genetic al identității naționale a comunităților de pe ambele părți ale râului Prut, care au moștenit tezaurul cultural comun ca urmare a evoluției istorice.

Obiectiv Specific 1. Cooperarea transfrontalieră sporită între 3 entități din Republica Moldova și România pentru promovarea valorii culturale comune ca atracție turistică și transferul între generații a patrimoniului cultural tradițional pe parcursul implementării proiectului.

Obiectiv Specific 2. Promovarea spiritului asociativ al min. 10 meșteri din regiunea de dezvoltare sud a Republicii Moldova și 10 din județele Galați și Vaslui, România și cultura parteneriatului pe lanțul valoric (hoteluri, alte unități turistice, agenții de turism și alte părți interesate) pentru valorificarea economică a moștenirii culturale tradiționale și creșterea atractivității turismului în zona transfrontalieră.

**Agenția de
Dezvoltare Regională
Sud**

Proiect Finanțat de
Uniunea Europeană

**Proiectul "Renașterea meșteșugurilor populare
autentice – moștenire culturală comună ca punct
focal pentru dezvoltarea economică și turistică
durabilă"- 2SOFT/2.1/113**

Romania-Republica Moldova
ENI-COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ

MD-4101, str. Ștefan cel Mare și Sfânt, 12, or. Cimișlia, Republica Moldova, Tel/Fax: +241 26286, E-mail: crafts.proiect@gmail.com

Grupul țintă:

- 20 meșteri populari mai puțin cunoscuți din aria proiectului,
- 24 tineri cu vârste cuprinse între 15-19 ani, interesați să învețe arta meșteșugurilor populare autentice;
- 3 instituții implicate în activitățile proiectului (2 din R. Moldova, 1 din România).

Beneficiarii finali:

Peste 200.000 de turiști

Peste 1.300.000 de locuitori din zonele de implementare a proiectului, printre care:

- Locuitorii regiunii de dezvoltare Sud din Republica Moldova, reprezentând peste 500.000 de persoane din 6 raioane și 10 orașe.
- Locuitori din județul Vaslui (300.000) și județul Galați (500.000).

Va prezentăm în continuare principalele activități desfășurate în implementarea proiectului, cu impact major în realizarea obiectivelor descrise mai sus.

1. Cartografierea meșterilor populari

Cartografierea meșterilor populari este una din activitățile de bază prin care a fost identificat grupul țintă al proiectului. În perioada septembrie - decembrie 2020 echipa proiectului a efectuat vizite la 65 meșteri populari mai puțin cunoscuți din zona transfrontalieră (53 în Republica Moldova și 12 în România). În cadrul vizitelor s-au purtat discuții cu meșterii populari, s-au colectat informații despre istoria meșteșugurilor tradiționale, materia primă folosită, despre produsele în sine, au fost completate chestionarele de identificare a necesităților meșterilor populari. În rezultatul activității au fost elaborate:

- Baza de date a meșterilor populari din sudul R. Moldova și județele Vaslui și Galați, România, cu includerea datelor personale, domeniului de activitate, fotografiilor produselor confecționate;
- Raportul etnografic „Starea meșteșugurilor tradiționale în Regiunea de Dezvoltare Sud a Republicii Moldova și județele Vaslui și Galați, România”. Varianta electronică a Studiului etnografic este disponibilă pe site-ul Agenției de Dezvoltare Regională Sud la adresa http://adrsud.md/public/files/Raport_etnografic_RD_SUD_RO_final_28.04.21.pdf
- Raportul privind nevoile meșterilor populari.
- O propunere de curiculă ca temei pentru instruirea meșterilor populari.

Concluzii ale cartografierii meșterilor:

1. Cercetările de teren efectuate în Regiunea de Dezvoltare Sud a Republicii Moldova și județele Vaslui și Galați ai României a permis lansarea dezbaterii problemei ce ține de starea meșteșugurilor tradiționale în acest areal.
2. Astăzi suntem în situație când numărul mare de domenii meșteșugărești în mediul rural,

**Agencia de
Dezvoltare Regională
Sud**

Proiect Finanțat de
Uniunea Europeană

**Proiectul "Renașterea meșteșugurilor populare
autentice – moștenire culturală comună ca punct
focal pentru dezvoltarea economică și turistică
durabilă"- 2SOFT/2.1/113**

Romania-Republica Moldova
ENI-COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ

MD-4101, str. Ștefan cel Mare și Sfânt, 12, or. Cimișlia, Republica Moldova, Tel/Fax: +241 26286, E-mail: crafts.proiect@gmail.com

unde fiecare îndeletnicire avea la dispoziție anumite utilaje și ustensile, tehnici de producere, cu o mare diversitate de forme și expresii culturale a obiectelor confecționate, este pe cale de dispariție. Toate aceste valori tehnologice, diversitatea de obiecte și expresii culturale sunt un imens și durabil potențial pe care este posibil să-l pierdem în scurt timp.

3. Unele îndeletniciri meșteșugărești practicate pe vremuri în acest areal au dispărut, numărul meșterilor populari s-a redus drastic și nici nu există o cartografiere a meșteșugurilor, a potențialului de meșteri populari.
4. Puține persoane se preocupă serios de conservarea culturii materiale create de talentul popular. Muzeele înființate în această zonă sunt inițiative private, lăsate în mare parte fără suport metodologic, dar și fără cel material.
5. Multe particularități ale fenomenului tradiției populare meșteșugărești deja sunt pierdute, acest lucru este recunoscut de meșterii intervievați și sunt necesare intervențiile specialiștilor din domeniul etnografic pentru asistența în restabilirea practicilor bătrânești.
6. Deși astăzi există Uniunea Meșterilor Populari din Moldova, Federația națională a Fermierilor din Moldova, Centrul de școlarizare (ACSA), diverse Asociații de profil în mediul rural etc., totuși este dificilă realizarea anumitor planuri și programe de valorificare a valorilor tradiționale.
7. Nu este conștientizat factorul importanței păstrării tradițiilor populare pentru protejarea patrimoniului cultural, continuitatea în transmiterea informațiilor seculare meșteșugărești generației tinere.
8. Abordarea pragmatică a îndeletnicirilor tradiționale și includerea acestora în economia națională poate servi în ameliorarea calității vieții și reducerea sărăciei, în deschiderea de locuri de muncă, de stopare a migrației și un izvor nesecat de experiență și modele pentru instruirea și educația generației în creștere în mediul rural.

Ca urmare conservarea și dezvoltarea continuă a meșteșugurilor tradiționale va contribui la sporirea atractivității turistice a Regiunii de Dezvoltare Sud din Republica Moldova, județelor Vaslui și Galați din România, la diversificarea ofertei turistice locale și la completarea imaginii autentice a acestor regiuni.

2. Instruirea meșterilor populari

În perioada 17-18 iunie 2021, grupul țintă, format din 20 de meșteri populari din Regiunea de Dezvoltare Sud a Republicii Moldova și județele Vaslui și Galați, România, împreună cu echipa proiectului s-au întrunit pentru activitatea de Instruire rapidă nr.1 în domeniul Competențelor antreprenoriale. Tematica instruirii a fost dedusă în urma evaluării nevoilor de instruire, identificate în cadrul vizitelor la domiciliul meșterilor populari. Cursanții au învățat

cum să-și transforme meșteșugul din pasiune într-o afacere, care sunt factorii care stau la baza succesului în afaceri, formele juridice de organizare, cum se elaborează un plan de afaceri, se face evaluarea personală a competențelor antreprenoriale și multe alte taine ale reușitei unei afaceri. A fost o atmosferă de lucru interactivă foarte bună,

Agencia de
Dezvoltare Regională
Sud

Proiect Finanțat de
Uniunea Europeană

**Proiectul "Renașterea meșteșugurilor populare
autentice – moștenire culturală comună ca punct
focal pentru dezvoltarea economică și turistică
durabilă"- 2SOFT/2.1/113**

MD-4101, str. Ștefan cel Mare și Sfânt, 12, or. Cimișlia, Republica Moldova, Tel/Fax: +241 26286, E-mail: crafts.proiect@gmail.com

cunoașterea reciprocă și schimbul de idei între participanți a demonstrat cât de necesară a fost instruirea. Unitatea de limbă și tradiții, asemănări și deosebiri în existența meșteșugurilor tradiționale - au făcut această întâlnire foarte instructivă și interesantă.

O a doua sesiune de instruire rapidă a fost desfășurată în Iași, România, în perioada 14-15 iulie 2021 și s-a axat pe competențe de Marketingul meșteșugurilor populare. Scopul acestei instruirii a fost de a susține meșterii populari să-și desfășoare activitatea profesională după principiile antreprenoriale și în condiții de eficiență, performanță și competitivitate. În urma instruirii, meșterii populari au însușit noțiuni importante de: piață, produse, proprietate intelectuală, drepturi de autor, promovare, prețuri, etc.- toate acestea ajutându-i să-și dezvolte propria afacere și să-și formeze un brand din meșteșugul practicat.

Instruirea a finalizat cu un exercițiu individual instructiv și atractiv, în care fiecare cursant a prezentat un produs după regulile de marketing învățate de a relaționa cu clienții și a-i convinge să cumpere produsul respectiv. Au fost și momente distractive în care s-a văzut capacitatea creativă a meșterilor, de argumentare a calităților produsului prezentat! Fiecare cursant a primit o diplomă de participare din partea proiectului.

3. Tabăra de vară "Inițierea tinerilor în meșteșugurile tradiționale"

Într-un cadru natural deosebit din Tabăra "Izvoaraș", satul Zloți, Republica Moldova s-a desfășurat Tabăra de Vară **"Inițierea tinerilor în meșteșuguri tradiționale"**.

Au participat 24 tineri din Regiunea de Sud a Republicii Moldova, cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani, selectați din școlile profesionale și de cultură generală din Regiunea Sud Moldova și instruiți în 4 ateliere meșteșugărești de către 4 meșteri populari - formatori din România :

- Cioplitură în lemn - meșter popular Viorel Marian,
- Țesut la gherghef - meșter popular Raluca Ivănușcă,
- Împletituri din fibre vegetale - meșter popular Stela Draguțan,
- Croșetat - meșter popular Angela Rotaru.

Perioada de instruire a fost de 10 zile. Dacă în prima zi elevii abia au făcut cunoștință, timid, cu ceea ce înseamnă un meșteșug tradițional, din ziua a doua au început a se contura mici obiecte, realizate de ucenici sub îndrumarea atentă a meșterilor – formatori.

Acești adolescenți care, treptat au intrat în universul aproape necunoscut de inițiere în meșteșugurile tradiționale ale strămoșilor, au constatat, în final, cât de importantă este cunoașterea și respectarea culturii populare

a neamului.

Spre finalul perioadei de tabără a fost organizată expoziția lucrărilor confecționate, care au demonstrat cât de implicați au fost tinerii în însușirea abilităților practice a artei meșteșugului.

Agencia de
Dezvoltare Regională
Sud

Proiect Finanțat de
Uniunea Europeană

**Proiectul "Renașterea meșteșugurilor populare
autentice – moștenire culturală comună ca punct
focal pentru dezvoltarea economică și turistică
durabilă"- 2SOFT/2.1/113**

Romania-Republica Moldova
ENI-COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ

MD-4101, str. Ștefan cel Mare și Sfânt, 12, or. Cimișlia, Republica Moldova, Tel/Fax: +241 26286, E-mail: crafts.proiect@gmail.com

Copiii cu o deosebită mândrie au răspuns la întrebările jurnaliștilor și a vizitatorilor expoziției, au avut posibilitatea de a-și vinde propriile obiecte confecționate, astfel s-au convins că un meșteșug poate aduce venit. Dorința tuturor tinerilor din tabără a constat în continuarea pe viitor a acestor ateliere cu meșteșuguri specifice zonei etnografice de unde provin.

4. Asocierea meșterilor populari

În urma realizării activităților proiectului, în special pe parcursul instruirilor rapide realizate în iunie–iulie 2021 cei 20 de meșteri populari din grupul țintă al proiectului, au ajuns la concluzia că este necesară crearea unei Asociații Obștești pentru conjugarea eforturilor comune în promovarea meșteșugurilor populare autentice. Astfel, au fost puse bazele creării Asociației Meșterilor Populari „Meșteșugurile Neamului”. Scopul Asociației este sprijinirea și promovarea meșterilor și creatorilor populari din domeniul meșteșugurilor artistice tradiționale din Republica Moldova și România cu crearea oportunităților de valorificare a produselor meșteșugărești prin inițierea și realizarea unor activități și programe în interes general comunitar precum și în interesul membrilor Asociației. Activitățile Asociației vor fi îndreptate spre atragerea diferitor fonduri pentru dezvoltarea și realizarea propriilor proiecte legate de scopul și obiectivele Asociației. Totodată vor fi elaborate și implementate programe de informare, instruire și formare pentru meșterii și creatorii populari. Alte obiective ale asociației țin de promovarea în comun al produselor meșterilor populari prin diverse modalități, transmiterea meșteșugurilor tradiționale autentice, specifice arealelor geografice ai Asociației, către tânăra generație. AMP „Meșteșugurile Neamului” prevede extinderea numărului membrilor pentru asigurarea durabilă a continuității practicării îndeletnicirilor tradiționale în Regiunea de Sud a Republicii Moldova și județele Vaslui și Galați, România.

Agencia de
Dezvoltare Regională
Sud

Proiect Finanțat de
Uniunea Europeană

**Proiectul "Renașterea meșteșugurilor populare
autentice – moștenire culturală comună ca punct
focal pentru dezvoltarea economică și turistică
durabilă"- 2SOFT/2.1/113**

Romania-Republica Moldova
ENI-COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ

MD-4101, str. Ștefan cel Mare și Sfânt, 12, or. Cimișlia, Republica Moldova, Tel/Fax: +241 26286, E-mail: crafts.proiect@gmail.com

5. Activități de promovare a produselor meșteșugărești tradiționale menite să îmbunătățească valorificarea pieței

- A fost elaborat și editat în număr de 100 exemplare Catalogul meșterilor populari.

Catalogul cuprinde informație detaliată despre cei 20 de meșteri populari din grupul țintă și informație succintă despre toți meșterii populari identificați în procesul activității de cartografiere. Fiecare pagină prezenta povestea unei persoane și dezvăluie istoria meșteșugului într-o anumită localitate, informații despre produse și date de contact.

- A fost creat site-ul proiectului cu platforma online a lucrărilor meșterilor populari.

Platforma va fi administrată la început de către ADR Sud, apoi va fi transmisă în gestiune către asociația nou formată.

- Au fost organizate **vizite ale agențiilor de turism la atelierele meșterilor populari**, în rezultat au fost semnate 7 acorduri de colaborare între Asociației Meșterilor Populari „Meșteșugurile Neamului” și agențiile de turism.

- A fost Organizată o expoziție permanentă

a meșterilor populari din grupul țintă al proiectului în incinta Palatului Culturii „Nicolae Botgros” din or. Cahul, deschisă oficial la data de 15.10.2021 în cadrul conferinței de finalizare a proiectului. În vitrina expoziției sunt expuse mostre ale lucrărilor meșterilor populari pentru vizualizare și primire a comenzilor de confecționare din partea vizitatorilor Palatului de Cultură. Tot aici vizitatorii pot găsi datele de contact ale meșterilor populari din grupul țintă al proiectului, descrierea meșteșugurilor practicate și Broșura proiectului. Manager proiect: Viorica Cuțitaru, ADR Sud.

Agencia de
Dezvoltare Regională
Sud

